

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Bakonyi Károly

Cím: Kacsóh Pongrác
(Emlékezés)

Forrás: Szózat

Bm
(Hely)

1923. 12. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Kacsóh Pongrác

Idő

"1923"

Személy

Székesfővárosi házinyomda 1922

Kacsóh Pongrác (Emlékezés)

Írta: Bakonyi Károly

Komponálni, melódiákban rögzíteni meg az örömet, fájdalmát, érzéseit, hangulatait — az első nagy sikere után, ez tulajdonképpen csak harmadrangu élvezete volt már szegénység. Az ő lelke telis de tőle volt dallal, ő időnkint csak a felesleget rázta ki magából csodálatos könnyedséggel. Nagy lelki emóciók nem kísérték nála ezt a műveletet. Dirigálni már jobban szeretett az utolsó években. Kezében a karmesteri pálcával, kedves zenészei között, vagy imádozott énekkara élén páratlan gyönyörűségeket tudott élvezni. János Vitézét több mint százszor eldirigálta Buttykay Akos Bolygó görögjét szintiszta barátságból a legelső kapróbától kezdve ő maga tanította be, s ahányszor csak adták, mindig hűségesen, lelkesen végigdirigálta. Gimnáziumjaiban, ahol fizikát és matematikát adott elő, leánynevelő intézeteiben, ahol éneket tanított, városi zeneiskoláiban, ahol igazgató volt, első dolga volt énekkart szervezni, zenekart alakítani s azokat mindig a legnagyobb élvezettel vezényelte. Ha az utcán járt, ha társaságban volt, ha odáhaza elmerült gondolataiban, akkor is a takaszt ültette a félkezevel. De az ő igazi nagy szerelme, életének egyetlen, mindent betöltő nagy szenvedélye mégis csak a katedra volt. Előadni — ez volt az ő fő boldogsága. Ő a társaságot, amelyben forgott, két

részre osztotta. Barátokra, akiket szeretett, vagy gyűlölt, meglátott, vagy észre sem vett, magába bontonított, vagy ellenségeivé tett; és tanítványokra, akiknek kivétel nélkül egyforma szeretettel, egyforma lelkesedéssel adott elő. Egy állandó, fáradhatatlan ösztön kinezta őt, azt a sokat, amit tudott, felaprózni a felebarátai között. Ha pár napig nem volt órája az iskolájában, a barátai közül hívott valakit magához, hogy sokszor hajnalig elnyúló előadást tartson nekik. Az ilyen külön előadásokra is lelkiismeretesen készült előre. Átismételte magában az anyagot, átnézte a vonatkozó könyveket, formálisan betanulta a zongoradarabokat, amelyeket előadás közben bemutatni szándékozott. Így volt különben a saját szerzeményeivel is. Előadni sokkal jobban szerette azokat, mint megkomponálni. A János Vitézről nem beszéltek. Az a pár hónap, amíg azon dolgozott, egy gyönyörű, nagy részegség volt az életében. De mikor azután megvolt a komponálással, nem zárta a muzsikáját a főkjába. Mielőtt a darab színterült a Király Színházban, az ő zenéjének már száz előadása volt a Newyork-kávéház pincéjében, a színház zongoratermében, vendéglők külön szobáiban, magánestélyeken.

Ebben a nagy előjátszási készségben alig volt hiúság, de számítás a legkevésbé. Őt inkább az az élvezet ragadta el, amelyet szerzeményeivel, s főleg azoknak páratlanul finom előadásával hallgatóinak okozott. A vérbéli színész sem az igazgatójának, vagy gázsijáért játszik, hanem a kacagásért, a meg-

illetődésért, amelyet szavaí, mókái keltenek. A városligeti hintás sem a piculáért hajlja az egekbe a hintáját, hanem a kejes sikoltásokért, amelyeket nagy buzgalmával szobaleányi és szakácsnői körökben okoz. Nincs veszedelmesebb dolog, mintha társaságban forgó embernek csinos hangja van, vagy szépen zongorázik. Pláne, ha az illető annyi tehetséggel van megáldva, mint Kacsóh Grázi volt. Hangja tulajdonképpen nem volt, de úgy tudott énekelni vele, mint a legnagyobb énekművész. Valami nagy újtechnikája sem igen volt, de azért úgy adott elő mindent a zongorán, mint a legnagyobb zongoraművész. Most már az ő csodálatos hosszú, bütykös szegény ujjai, amelyekkel az elefántcsont-billentyűkből egyformán tudta kihozni a kürtszót, a madárcsipogást, ezüstharangok kacagását és a cselló fájdalmas zokogását, örökre megmerevedtek. A katedra hiába várja őt. Őt darabja maradt utána: János Vitéz, Rákóczi, Mary Anne, Pompéji és Dorottya. Írt egy csomó gyerekdalt, mūdalt, nótát. Van pár zenekari darabja. Édesanyja emlékére csinált egy misét is. Kit tudja, mi mindent vitt magával? Ki tudja, nem ő írta volna-e meg az első igazi magyar vígoperát, mint ahogy az első igazi magyar daljátékot megírta?

A veszteség, amely most korai halálával mindnyájunkat ért, szinte felmérhetetlen. Igazi magyar sors, hogy akkor törnek meg legnagyobb talentumaink, mikor még ugyszólván minden bennünk maradt. Így volt Petőfi a költészet terén, Paál László a festészetben, s nem áttalom harmadiknak ideírni Kacsóh Pongrácot, akitől az őseredetű magyar népmuzsika terén eddig még nem volt nagyobb művésznünk.